

Dr. EMRE CUMALIOĐLU
Yařar Üniversitesi Hukuk Fakóltesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

YAYIM SÖZLEŞMESİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR.....	XXI

Birinci Bölüm

YAYIM SÖZLEŞMESİNİN ÖNEMİ VE FİKİR VE SANAT ESERLERİ HUKUKUYLA OLAN İLİŞKİSİ

§1. YAYIM SÖZLEŞMESİNİN ÖNEMİ	1
§2. YAYIM SÖZLEŞMESİ İLE FİKİR VE SANAT ESERLERİ HUKUKU ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	2
I. FİKİR VE SANAT ESERLERİ HUKUKU KAVRAMI	2
II. FİKİR VE SANAT ESERLERİ HUKUKUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ	3
A. Matbaa Öncesi Dönem (Eski Yunan ve Roma Uygarlıkları)4	
B. Matbaa Sonrası Dönem	7
1. Matbaa ile Reform ve Rönesans Hareketlerinin Fikri Hukuk'a Etkisi	7
2. İmtiyazlar Dönemi.....	9

3. Kanunlaştırma Hareketleri.....	11
C. Türkiye'deki Tarihsel Gelişim.....	14
1. Osmanlı Dönemi.....	14
2. Cumhuriyet Dönemi.....	17
III. FİKİR VE SANAT ESERLERİ HUKUKU	
ALANINDAKİ ULUSLARARASI DÜZENLEMELER.....	19
§3. YAYIM SÖZLEŞMESİ HANGİ KANUNDA	
DÜZENLENMESİ GEREKTİĞİ VE TBK'NDA	
DÜZENLENMESİNİN ANLAMI	23

İkinci Bölüm

YAYIM SÖZLEŞMESİNİN TANIMI, ÖĞELERİ, ÖZELLİKLERİ ve BENZER SÖZLEŞMELERLE KARŞILAŞTIRILMASI

§1. YAYIM SÖZLEŞMESİNİN TANIMI	27
§2. YAYIM SÖZLEŞMESİNİN ÖĞELERİ.....	28
I. ÇOĞALTMA ve YAYMAYA ELVERİŞLİ BİR FİKİR VEYA SANAT ESERİ.....	29
A. Yayım Sözleşmesinin Tanımında Yer Alan Fikir ve Sanat Eseri İfadesinin Belirsizliği	29
B. Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku'nda Eser Kavramı	31
1. Türkiye Cumhuriyeti'nin Taraf Olduğu Uluslararası Andlaşmalarda ve Diğer Ülke Kanunlarında Eser Tanımı	31
2. Hakkı Telif Kanunu Açısından Eser Kavramı	33
3. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Açısından Eser Kavramı	33
a. Hususiyet	34
b. Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda Belirtilen Eser Türleri	38
(1). İlim ve Edebiyat Eserleri.....	40

(2).Müzik Eserleri	42
(3).Güzel Sanat Eserleri.....	43
(4).Sinema Eserleri	44
(5).İşlenme Eserler ve Derlemeler	45
aa. İşlenmeler.....	45
bb. Derlemeler.....	48
C. Yayım Sözleşmesi Bakımından Eser Kavramı	49
1. Yayım Sözleşmesine Konu Olabilecek Eser Üzerinde, Eser Sahipliğinden Doğan Çoğaltma ve Yayma Mali Hakları Korunuyor Olmalıdır	50
2. Sözleşme Konusu Eser Çoğaltma ve Yaymaya Uygun Olmalıdır.....	50
D. Eser Üzerindeki Hakkın Hukuki Niteliği.....	51
1. Genel Olarak	51
2. Fikri Hak ve Mülkiyet Kavramları	52
3. Eser Üzerindeki Hakkın Hukuki Niteliğini Açıklamaya Yönelik Teoriler ve Türk Hukukunda Kabul Edilen Teori.....	54
a. Eser Üzerindeki Hakkın (Telif Hakkının) Hukuki Niteliğini Açıklamaya Yönelik Teoriler	54
(1). Fikri Mülkiyet Teorisi.....	54
(2).Yayım Hakkı Teorisi.....	55
(3).Yansıma (Reflex)Teorisi.....	55
(4).Tekel (İmtiyaz veya Sınırlandırılmış Hak) Teorisi	55
(5).Emek Teorisi.....	56
(6).Kişilik Hakları Teorisi	56
(7).Maddi Olmayan Mallardaki Haklar Teorisi	57
(8).Ayrı Hak Teorisi	57
b. Hukukumuzda Kabul Edilen Teori : Ayrı Hak (Eser Sahipliği) Teorisi.....	58
II. ESER ÜZERİNDE MEVCUT VE KORUNAN ÇOĞALTMA, YAYMA HAKLARI	60
A. Genel Olarak.....	60

B. Gerçek Olmayan Yayımlar Sözleşmesi	61
III. ANLAŞMA	64
§3. YAYIM SÖZLEŞMESİNİN ÖZELLİKLERİ	65
I. İRADİ OLMA ÖZELLİĞİ	65
II. BORÇLANDIRICI ve TASARRUFİ OLMA ÖZELLİĞİ	65
III. İVAZLI ve SİNALLAGMATİK OLMA ÖZELLİĞİ	66
IV. TÜKETİCİ İŞLEMİ NİTELİĞİNDE OLMAMASI	70
V. ŞAHSA BAĞLI OLMASI ve YAYIMCININ YAYIM HAKKINI DEVREDEMEMESİ	72
VI. AMAÇLI DEVİR İÇEREN BİR SÖZLEŞME OLMASI	74
VII. TEHLİKELİ BİR SÖZLEŞME OLMAMASI	75
§4. YAYIM SÖZLEŞMESİNİN BENZER SÖZLEŞMELERLE KARŞILAŞTIRILMASI	75
I. ESER (İSTİSNA) SÖZLEŞMESİ İLE KARŞILAŞTIRMA	75
II. HİZMET SÖZLEŞMESİ İLE KARŞILAŞTIRMA	76
III. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİ İLE KARŞILAŞTIRMA	77
IV. VEKALET SÖZLEŞMESİ İLE KARŞILAŞTIRMA	77
V. KOMİSYON (veya Komisyon Yolu ile Basımcılık) SÖZLEŞMESİ İLE KARŞILAŞTIRMA	78
VI. ESER ÇOĞALTIRMA SÖZLEŞMESİ İLE KARŞILAŞTIRMA	79
VII. HAKKIN DEVRİ SÖZLEŞMESİ ve LİSANS SÖZLEŞMESİ İLE KARŞILAŞTIRMA	79
VIII. ESER ÇIKARMA SÖZLEŞMESİ İLE KARŞILAŞTIRMA	80
IX. SİPARİŞ ÜZERİNE YAYIM SÖZLEŞMESİ İLE KARŞILAŞTIRMA	81
§5. YAYIM SÖZLEŞMESİNİN GEÇERLİLİĞİ	83
I. ŞEKİL ŞARTI	83
A. Genel Olarak	83
B. Şekil Şartının Nitelikli Olup Olmadığı	85
C. Güzel Sanat Eserleri Bakımından	87

II. SÖZLEŞMENİN KONUSU BAKIMINDAN GEÇERLİLİĞİ ÖZELLİKLE AHLAKA ve KİŞİLİK HAKLARINA AYKIRILIK SORUNLARI	88
A. Genel Olarak	88
B. Eserin Ahlaka Aykırı Olması.....	88
C. Kişilik Hakkına Aykırılık	94
D. İleride Yaratılacak ya da Tamamlanacak Olan Eserler Açısından	97
E. Yetkisiz Temsilciyle Yapılan Yayım Sözleşmesi	100
F. İkinci Yayım Sözleşmesinin Tasarruf İşlemi Olarak Geçersiz Olması	101

Üçüncü Bölüm

YAYIM SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI ve HÜKÜMLERİ

§1. YAYIM SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI	103
I. YAYIMLATAN	103
A. Kavram	103
1. Genel Olarak	103
2. Eser Sahipliği	104
3. Teknik Yardım ve Hizmetlerin Eser Sahipliğine Etkisi	105
4. Yalnızca Gerçek Kişilerin Eser Sahibi Olabilmesi	106
5. İşlenme Eserlerde Eser Sahipliği	107
6. Derleme Eserlerde Eser Sahipliği	107
7. Eser Sahipliğine İlişkin Olarak FSEK’nda Öngörülen Karineler	110
B. Ehliyet.....	111
C. Eser Sahibinin Yayımlatan Olamayacağı (Eser Üzerindeki Mali Hakların Başkasına Ait Olduğu) Haller	111
1. TBK m.501’de Yer Alan Düzenleme	112

2. FSEK m.10/son'da Yer Alan Düzenleme	112
3. Bir Hizmet İlişkisi Çerçevesinde Yaratılan Eserlerde	113
4. Tüzel Kişilerin Organlarında Görev Alan Şahısların Yarattıkları Eserlerde.....	115
D. Gölge Yazarlık (Zahiri Eser Sahipliği) (Ghostwriter).....	115
E. Yayınlatan Tarafı Birden Çok Kişinin Oluşturması.....	116
1. Müşterek Eser Sahipliği.....	117
2. İştirak Halinde Eser Sahipliği	118
3. Sinema Eserlerinde Eser Sahipliği	119
F. Bağlantılı Hak Sahiplerinin Durumu.....	120
G. Meslek Birliklerinin Durumu	122
II. YAYIMCI.....	127
§2. YAYIM SÖZLEŞMESİNİN HÜKÜMLERİ.....	127
I. YAYIM SÖZLEŞMESİNDE HASARIN GEÇİŞİ.....	127
A. Eserin Zayi Olması	128
B. Basılan Nüshaların Zayi Olması	129
II. YAYIMLATANIN BORÇLARI ve HAKLARI.....	129
A. Yayınlatanın Borçları	129
1. Eseri Teslim Etme Borcu.....	130
a. Genel Bilgi	130
b. Teslim Zamanı.....	131
c. Teslim Yeri	132
d. İleride Meydana Getirilecek veya Tamamlanacak Eserler Açısından Teslim Etme Borcu	133
2. Garanti (Eser Üzerinde Üçüncü Kişilerin Hak İleri Sürmeyeceğini Üstlenme) Borcu.....	134
3. Eser ile İlgili Daha Önceki Sözleşmelerden Haberdar Etme Borcu	139
4. Ayıbı Üstlenme Borcu	140
a. Genel Olarak	140

b. Biçimsel Ayıplarda	141
c. İçeriğe İlişkin Ayıplarda	141
5. Yayımcının Zararına Tasarruflardan Sakınma (Rekabet Etmeme) Borcu.....	143
a. Genel Bilgi	143
b. Niteliği.....	144
c. Başlangıç Anı ve Süresi.....	145
d. Süreli Yayınlarda Çıkan Kısa Yazılar.....	147
e. Toplama Bir Eserde Yayımlanan Bölümler ve Dergilerde Çıkan Uzun Yazılar.....	148
f. Yayımlama Sözleşmesine Konu Eserin İnternette Yayımlanması	149
6. Eserin Yok Olması Halinde Bir Başka Kopyayı Verme ya da Eseri Yeniden Hazırlama Borcu.....	151
B. Eser Sahibi Olan Yayımlatanın, FSEK’nda Düzenlenen Hakları	152
1. Manevi Hakları	152
a. Genel Olarak	152
b. Niteliği.....	153
c. Devredilmesi ve Mirasçılara Geçişi ve Eser Sahibi Dışında Manevi Hakları Kullanabilecek Kişiler.....	154
d. Mali Hak Sahiplerinin Manevi Hakları Kullanma Yetkisi.....	157
e. Türleri.....	157
(1). Eseri Kamuya Sunma Hakkı	157
(2). Eser Sahibinin Adının Belirtilmesini İsteme Hakkı.....	159
(3). Eserde Değişiklik Yapılmasını Önleme Hakkı	161
(4). Eser Sahibinin Zilyet ve Malike Karşı Hakları	164
2. Mali Hakları.....	165
a. İşleme Hakkı	167
b. Çoğaltma Hakkı.....	168

c. Yayma Hakkı.....	168
(1). Genel Olarak.....	168
(2). Eser Sahibinin Eserden Yararlanma Hakkı ve Tükenme İlkesi	169
(3). Yayma Hakkının Bilimsel Yayım Hakkından (KTVKK m.43) Farkı	171
d. Diğer Mali Hakları.....	172
3. Süreler	173
4. Hakların Sınırlandırılması	175
C. Yayımlatanın TBK'nda Düzenlenen Hakları	175
1. Eseri Düzeltme ve İyileştirme Hakkı.....	175
2. Eserlerin Bir Arada veya Ayrı Ayrı Yayımlamasına İzin Verme Hakkı.....	179
3. Çeviri Hakkı	180
III. YAYIMCININ BORÇLARI ve HAKLARI.....	181
A. Yayımcının Borçları.....	181
1. Çoğaltma (İlk Basım ve Yeni Basım Yapma) Borcu.....	181
a. Çoğaltma ve Yayma Borçlarının Aynı Zamanda Birer Hak Oluşu ve Şahsen İfa Zorunluluğu	181
b. Çoğaltma Borcunun İfası	182
(1). Çoğaltmanın Hangi Sürede Tamamlanacağı, Tekniği, Kullanılacak Malzemeler	183
(2). Basım Sayısı	184
(3). Baskı Adedi.....	188
c. Yeni Basım Yapma Borcu	190
2. Yayma Borcu.....	193
3. Eser Metnini Geri Verme Borcu	196
4. Telif Ücreti (Bedel) Ödeme Borcu.....	196
a. Genel Olarak	196
b. Telif ücretinin Belirlenmesi.....	197
c. Ödeme Zamanı ve Yeri	199

5. Ücretsiz Nüsha Verme Borcu	200
6. Yok Olan Basıları Yeniden Basma Borcu	202
a. Terim Sorunu : “Yok Olmak” mı, “Zayi Olmak” mı?.....	202
b. Yayımcının Kusuru Varsa.....	202
c. Yayımcının Kusuru Yoksa	203
7. Satışı Artırmak İçin Çalışma Borcu	204
8. Hesap Verme ve Kanıtlayıcı Belgeleri Gösterme Borcu	204
B. Yayımcının Hakları	204
1. Satış Fiyatını ve Kira Bedelini Belirleme Hakkı, Nüshaların Ödünç Verilmesi	204
2. Yeniden Basım Yapma Hakkı	206
3. Eserde Değişiklik Yapma Hakkı.....	206

Dördüncü Bölüm
YAYIM SÖZLEŞMESİNİN SONA ERME
NEDENLERİ, ÖNEMLİ BAZI KONULAR ve
DAVALAR

§1. YAYIM SÖZLEŞMESİNİN SONA ERME NEDENLERİ.....	209
I. SÖZLEŞME SÜRESİNİN SONA ERMESİ VEYA BASKININ TÜKENMESİ İÇİN GEREKEN SÜRENİN GEÇMESİ	209
II. ESER METNİNİN ZAYİ OLMASI.....	210
A. Teslimden Önce Zayi Olması	210
B. Teslimden Sonra Zayi Olması.....	210
III. BASILAN NÜSHALARIN ZAYİ OLMASI	212
IV. YAYIMCININ İFLASI.....	213
V. YAYIMCININ ÖLÜMÜ	214

VI. YAYIMLATANIN (ve ESER SAHİBİNİN) ÖLÜMÜ, ESERİ TAMAMLAMA YETENEĞİNİ KAYBETMESİ, ESERİN TAMAMLANMASININ İMKANSIZ HALE GELMESİ.....	215
VII. YAYIMLATANIN SÖZLEŞMEDEN CAYMASI	217
A. FSEK m.58'e Göre Sözleşmeden Cayma.....	217
B. Yayımcının Yeni Basım Yapmaması Nedeniyle Yayımlatanın Sözleşmeden Cayması	220
C. Yayımcının Çoğaltma veya Yayma Borçlarını İfa Etmemesi Nedeniyle Yayımlatanın Sözleşmeden Cayması	220
VIII. ESER SAHİBİNİN ONUR VE SAYGINLIĞINI KORUMAK İÇİN ESERİN YAYIMINA ENGEL OLMASI	222
IX. KORUMA SÜRESİNİN DOLMASI	222
X. SÖZLEŞMENİN AMACININ ORTADAN KALKMASI ..	223
XI. ESERİN YAYIMININ YASAKLANMASININ SÖZLEŞMEYE ETKİSİ	223
XII. TARAFLARIN ANLAŞMASI.....	224
§2. YAYIM SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN ÖNEMLİ BAZI KONULAR.....	224
I. YAYIMLATANIN YAYIMCIYA BEDEL ÖDEMİYİ ÜSTLENMESİ	224
II. VAZGEÇMENİN SÖZLEŞMEYE ETKİSİ	224
III. YAYIMLATANIN İFLASININ SÖZLEŞMEYE ETKİSİ ...	225
IV. ESER NİTELİĞİNDE OLMAYAN FİKİR ÜRÜNLERİYLE İLGİLİ ALINMASI ZORUNLU İZİNLER	226
A. Ad ve Alametler	226
B. İşaret, Resim ve Ses	227
C. Mektuplar	228
D. Resim ve Portreler.....	228
§3. DAVALAR.....	230

I. GENEL OLARAK.....	230
II. DAVACI.....	231
III. DAVALI.....	233
IV. GÖREV ve YETKİ.....	234
V. ZAMANAŞIMI.....	234
KAYNAKÇA	235